

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Türkiye’de Yabancı Uyruklu Yüksek Öğretim Öğrencilerinin Turist Davranışları*

Öğr. Gör. Halime EŞİYOK, Çukurova Üniversitesi, Adana MYO, Adana, e-posta: hesiyok@cu.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8486-6087>

Prof. Dr. Bilgehan GÜLCAN, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Ankara, e-posta: bilgehan.gulcan@hbv.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9884-4695>

Öz

2017 yılında küresel olarak 5,3 milyon kişiye ulaşan ve pandemi öncesi yapılan tahminlere göre 2025 yılında sekiz milyon kişiye ulaşması beklenen uluslararası öğrenci hareketliliği, gerek ulaştığı bu sayısal hacim ve gerekse diğer boyutları ile farklı disiplinlerin araştırma konusu haline gelmiş durumdadır. Söz konusu hareketlilik, turizmde gençlik turizmi bağlamında ve spesifik olarak da eğitim turizmi başlığında ele alınmaktadır. Türkiye’deki eğitim turizmi açısından öncü olarak nitelenebilecek bu çalışmanın amacı, eğitim turizmi açısından Türkiye’nin uluslararası konumunu farklı başlıklarda irdelemek ve eğitim turisti konumundaki yüksek öğretim öğrencilerinin Türkiye’deki turistik davranışını turizmin dört temel bileşeni olan konaklama, seyahat, gastronomi ve rekreasyon başlıklarında analiz etmektir. Araştırma, Türkiye’de yükseköğrenim gören 384 yabancı uyruklu öğrenciden yüz yüze ve e-posta biçiminde uygulanan anket formu ile elde edilen verinin analizine dayanmaktadır. Elde edilen sonuçlar, eğitim amacıyla Türkiye’yi tercih eden öğrencilerin turist davranışlarının cinsiyete, milliyete, eğitim programı seviyesine ve gelir miktarına göre farklılık gösterdiğini ortaya koymuştur. Ayrıca konaklama tercihinde düşük fiyatlı ve oda kahvaltı hizmeti sunan tesislerin, ulaşımında otobüsün, yeme içmede yerel restoranların, temel seyahat amacıyla da deniz ve kültürün ilk sırada olduğu ortaya çıkmıştır.

* Bu çalışma Halime Eşiyok’un Prof. Dr. Bilgehan Gülcan danışmanlığında Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı’nda 2019 yılında tamamlanan yüksek lisans tezinin özeti niteliğindedir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Öğrenciler, Gençlik Turizmi, Eğitim Turizmi, Turist Davranışı.

Makale Gönderme Tarihi: 02.06.2021

Makale Kabul Tarihi: 01.09.2021

Önerilen Atf:

Eşiyok, H. ve Gülcan, B. (2021). Türkiye’de Yabancı Uyruklu Yüksek Öğretim Öğrencilerinin Turist Davranışları, *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, 4(9): 791-814.

© 2021 Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi.

Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences

2021, 4(9): 791-814. DOI:10.26677/TR1010.2021.799
ISSN: 2667-422X Dergi web sayfası: www.sobibder.org

RESEARCH PAPER

Tourist Behavior of Foreign Students in Higher Education in Turkey

Lecturer Halime EŞİYOK, Çukurova University, Adana Vocational School, Adana, e-mail: hesiyok@cu.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8486-6087>

Prof. Dr. Bilgehan GÜLCAN, Ankara Hacı Bayram Veli University, Faculty of Tourism, Ankara, e-mail: bilgehan.gulcan@hbv.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9884-4695>

Abstract

Having globally reached up to 5,3 million in 2017 and expected to achieve eight million students by 2025 according to estimates before the pandemic, international student mobility has become a subject of research for various disciplines owing to both the quantitative volume and the other dimensions. This mobility is approached as youth tourism in terms of tourism and, in particular, as education tourism. The purpose of this study, which can be nominated as the pioneering study for Turkish education tourism, is to analyze the international position of Turkey according to various aspects of education tourism and to examine the touristic behaviours of higher education students who are educational tourists in terms of accommodation, travel, gastronomy and recreation which are the four fundamental components of tourism. This study is based on the analysis of the data which were obtained with questionnaire forms that were applied face-to-face or via e-mail to 384 students who receive higher education in Turkey. The subsequent results revealed that the tourist behaviors of the students that preferred Turkey for education showed difference according to their sexes, nationalities, level of the educational programmed and level of incomes. Additionally, it was also found out that the primary was with low-cost and bed & breakfast facilities for accommodation preference, bus for transportation, local restaurants for food and beverage, and sea and culture as in the main travelling purpose.

Keywords: International Students, Youth Tourism, Educational Tourism, Tourist Behavior.

Received: 02.06.2021

Accepted: 01.09.2021

Suggested Citation:

Eşiyok, H. and Gülcan, B. (2021). Tourist Behavior of Foreign Students in Higher Education in Turkey, *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 4(9): 791-814.

© 2021 Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi.

GİRİŞ

Uluslararası gençlik seyahatleri, ekonomi dünyasında dikkat çeken bir pazar payına ulaşmış görünmektedir. Yükseköğretim öğrenci hareketliliğinin yıllar içinde artışı, söz konusu bu pazarın büyümesini önemli derecede etkilemiş ve pazarın 2014 yılındaki toplam değeri 286 milyar US Dolar'a ulaşmıştır. Pandemi öncesi yapılan tahminlere göre pazar büyüklüğünün gelişeceğine yönelik genel bir beklenti bulunmaktadır. Bu bağlamda 2016 yılında UNWTO'nun 2020 yılı için yaptığı pazarın ekonomik hacmine yönelik tahmini 400 milyar US Doların üstünde olarak ifade edilmiştir (UNWTO, 2016). Turizm literatüründe geleneksel olarak Gençlik Turizmi genel başlığında ele alınan uluslararası öğrenci hareketliliği kaynaklı seyahatlerdeki artış, gelinen noktada Eğitim Turizmi adlı müstakil başlığın güçlenmesini de etkilemektedir. Yükseköğretim programlarına kayıtlı uluslararası öğrenciler, 2017 yılı itibariyle dünya çapında beş milyon 300 bin kişiye ulaşmış (OECD, 2019: 231) ve bu sayının 2025 yılında sekiz milyon kişiye ulaşacağı tahmin edilmektedir (OECD, 2014). Bu paralelde Türkiye'deki uluslararası öğrenci hareketliliği de yıldan yıla artmakta, 2019 yılında yükseköğretimdeki uluslararası kayıtlı öğrenci sayısı 154 bin 505 kişiye ulaşmış görünmektedir (YÖK, 2020).

Eğitim için uluslararası seyahat eden öğrencilerin ülke tercihindeki cazibeler veya faktörler farklı araştırmalarla ortaya konmaktadır. Buna göre gidilen ülkedeki başlıca tercih nedenleri, konuşulan dil ve bu bağlamda özellikle İngilizce, ülke ile ilgili doğrudan öğrenme deneyimi yaşamak, eğitim sonrası kalma fırsatı, başka kültürleri ve yerel gelenekleri tanımak, coğrafi ve kültürel yakınlık, eğitim kalitesi ve yaşanmaya değer ülke algısı; devlet yönetimi, güvenlik (düşük suç) ortamı, ırk ayrımcılığının bulunmaması, doğal cazibe merkezleri ve doğal konumdan etkilenerek eğitim amaçlı seyahati tatil fırsatına çevirmektir (Bodger, 1998: 28; Kemp, Madden ve Simpson, 1998: 167-168; Richards ve Wilson, 2005: 44; Son ve Pearce, 2005: 30; Pyvis ve Chapman, 2007: 240; Kıroğlu, Kesten ve Elma, 2010: 29; Glover, 2011: 185; Huang ve Tian, 2013: 283; IPK International, 2013-2014; King ve Gardiner, 2015: 133; OECD, 2017). Anlaşılmaktadır ki, eğitim amaçlı uluslararası öğrenci hareketliliğindeki ülke seçiminde turistik güdüler de başlıca etkenler arasındadır. Bununla birlikte, turistik güdülerin bir ülke seçiminde başlıca etken olmadığı durumda da uluslararası öğrenciler baskın biçimde tüketiciler olarak gidilen ülkede turizm faaliyetlerine katılmaktadırlar. Bu kapsamda eğitim turizminin turistleri olan öğrencilerin başta tüketim olmak üzere diğer davranışları turizm çalışmalarında ele alınan bir konu haline gelmiş durumdadır.

"Turizm, merkezinde seyahat, konaklama, yeme-içme ve rekreasyon başlıkları altında gruplanabilecek ihtiyaçların ve insan olgularının olduğu, çok yönlü bir sistemin bileşeni durumundadır" (Gülcan, 2009: 190). Bu çalışmada, gençlik turizmi kapsamında çoğunluğunu uluslararası yükseköğretim öğrencilerinin oluşturduğu hareketlilik ve bu hareketlilikten doğan turizmin öznesi durumundaki öğrencilerin Türkiye'de sergiledikleri turist davranışı, turizmin dört temel hizmet başlığı olan konaklama, seyahat, gastronomi ve rekreasyon başlıklarında ele alınıp analiz edilmiştir.

GENÇLİK TURİZMİ ve EĞİTİM TURİZMİ İLİŞKİSİ

Küreselleşmenin turizm ve eğitim sektörlerine bir yansıması olarak giderek artan bir öneme sahip gençlik turizmi, Toskay'a göre (1989: 159) "yaşı 15-24 yaş arasında olan; anne, baba veya kendilerinin meydana getirdiği aile fertleri olmaksızın seyahat edenlerin yarattığı turizmdir". Oral'a göre (1992: 126) ise gençlik turizmi; "15-25 yaş arasında bulunan gençlerin kamu ve özel organizasyonların sağladığı destek ve diğer teşviklerden yararlanarak bireysel veya grup halinde

ülke içinde ya da dışında kültür ve dinlenme motifleri ile yaptıkları seyahat ve konaklamalardan oluşan ekonomi, sosyal ve kültürel motifli bir olay” şeklinde ifade edilmektedir.

Gençlik turizmi tanımlarıyla bağlantılı olarak gençlik turisti kategorisi, belirli bir davranış biçimi ile karakterize olan ve gençlik kategorisiyle kendini tanımlayan uygun yaştaki bireylerden oluşmaktadır (Carr, 1998). Ancak gençlik turizminde belirlenen yaş aralıkları ülkeden ülkeye göre değişiklik gösterebilmektedir. Örneğin; Finlandiya (15-24), Fas (15-25), İtalya (15-26), Filipinler (15-24) ve Tayland (25 yaş altı), Pakistan (15-29), Nepal (16-30), Slovenya (15-29) ve Macaristan (30 yaş altı) olarak değişebilmektedir (UNWTO, 2005). Buradan gençlik turizmi, tartışmalar olmakla birlikte, genel olarak 15-29 yaş aralığındaki gençlerin tüm seyahatlerini içeren, ana faktörü bağımsızlık olan, bireysel veya benzer yaş gruplarını temsil eden gençlerin oluşturduğu seyahatlerden oluşan bir turizm türü biçiminde tanımlanabilir.

Gençlerin seyahat etme arzusunu ortaya çıkaran gerekçelerden biri olarak, aynı zamanda turizm motivasyonları ile paralel biçimde, seyahatlerde gidilen bölgenin normal yaşam alanından farklı birçok turistik yere, plajlara, ziyaret etmek için ilginç ve değişik yerlere, manzara ve kültürel mekânlara sahip olması görülmektedir (Glover, 2011: 185). Gençlik turizmi kapsamında seyahat eden farklı tipte turistler bulunmaktadır. Bunlar genel olarak gönüllüler, dil öğrencileri, değişim öğrencisi, stajyer ve gençlik yaş grubu içindeki sırt çantalı turistler biçimindedir (Richards, 2015: 340). Bu söz konusu başlıklar aynı zamanda gençlik turizmindeki farklı seyahat tipolojilerine de referans vermekte, buradan hareketle gençlerin seyahat şekilleri de tatil, eğitim, gönüllü programlara katılım, kültür değişimi/alışverişi gerçekleştirme ve spor ve maceraya katılım şeklinde sıralanmaktadır (Moisă, 2010: 578).

Gençlik seyahatleri içinde önemli yer tutan eğitim turizmi, katılımcıların, gidilen yerle ilgili doğrudan öğrenme deneyimine girmek amacı ile katılım sağlanan bir program olarak tanımlanmıştır (Bodger, 1998: 28). Carr’a (2003) göre ise, okul gezileri, dil okulları, saha gezileri ve üniversite öğrencileri ve kolej öğrencileri açısından değişik tokuşlar ile egzotik bölgelerdeki aşıcılık, sanat ve bahçe dersleri ve uzman organizatörleri de içeren yetişkin ve öğrenci pazarındaki gezileri içermektedir. Diğer bir tanıma göre ise eğitim turizmi, geziye çıkanlar tarafından üstlenilen eğitim ve öğrenim gezilerinin ana veya ikincil parçası olan turistik faaliyetler anlamına gelmektedir (Ritchie, Carr ve Cooper, 2003: 18). Günümüz eğitim turizmi ise, yurtdışı seyahat ve çalışma olanakları sunan kolejler ve üniversiteler ile gelişmiş ve diğer ilgili gruplarla çeşitlenmeye devam etmektedir (Novelli, 2005: 135). Böylece eğitim turizmi, var olan birçok turizm türünün içindeki eğitim boyutuyla da ele alınmaktadır. Örneğin, Bardgett (2000), eğitim turizmini çeşitlendirirken bu cepheden bakarak, eğitim turizminin eko-turizm, miras turizmi, kırsal/çiftlik turizmi ve eğitim kurumları arasındaki öğrenci değiş tokuşu olmak üzere birçok alt türlerle ilişkisinden bahsetmektedir. Anlaşıldığı üzere eğitim turizmi asıl amacı öğrenme amaçlı yapılan seyahatler şeklinde ortaya çıkmakla beraber, bu seyahatler formel bir eğitimle sınırlanmamakta, birçok farklı turistik tür içindeki öğrenme ile ilgili faaliyetler de bu kapsamda ele alınmaktadır. Böylece içinde eğitimin yer aldığı pek çok turizm türü de eğitim turizminin boyutlarıyla ilişkilendirilerek eğitim turizminin kapsamını genişletmektedir.

Eğitim, öğrencilerin yurtdışında öğrenim görmeleri amacıyla bir başka ülkeye gitmeyi tercih ettiği temel motivasyon faktörü olarak ifade edilmektedir (King ve Gardiner, 2015: 133). Örneğin, Malezya öğrencilerinin Avustralya eğitim programlarına işgücü piyasasında daha rekabetçi olmak ve kendini farklı bir kişiliğe dönüştürmek gibi iki ana nedenden dolayı kayıt yaptırdığı belirtilirken (Pyvis ve Chapman, 2007: 240); Çinli uluslararası öğrencilerin ise Birleşik Krallık’a seyahat etmekteki ilk amacı dinlenmek ve yeni yerler keşfederek kültür ve yaşam biçimlerini öğrenmek gibi (Huang ve Tian, 2013: 283) resmi olmayan öğrenim biçimleri de eğitim seyahatlerinin içinde ele alınmıştır. Bu bağlamda uluslararası öğrencilerin seyahat amaçlarının arkasındaki nedenlerle ilgili olarak, seyahat amacının medeni durum, milliyet ve uluslararası

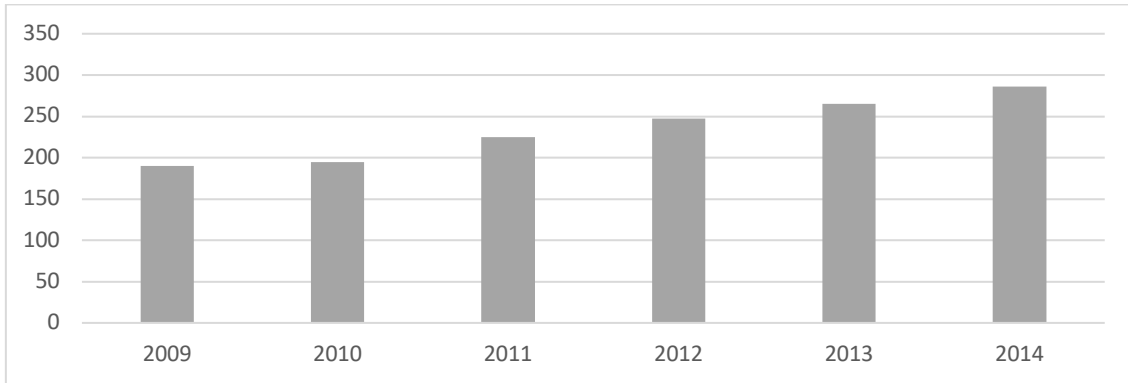
öğrencileri kabul eden mevcut üniversite ile ilişkili olduğu da saptanmıştır (Varasteh, Marzuki ve Rasoolimanesh, 2015: 141-142). Diğer taraftan eğitim turizmi doğrudan öğrenmelerin dışında dolaylı öğrenmeleri de kapsayan yapısı bakımından uluslararası öğrenci hareketliliğinin artmasına paralel biçimde önemli ve müstakil olarak gençlik turizminden ayrı bir başlık haline gelmiştir.

KÜRESEL GENÇLİK TURİZMİ HAREKETLİLİĞİ ve ULUSLARARASI ÖĞRENCİ PAZARI

Gençlik seyahatindeki büyüme, yükseköğrenime katılımın artması, genç işsizlik seviyelerinin düşmesi ve ebeveyn katkılarıyla arttırılan seyahat bütçeleri, tasarruf ve iş ile seyahatin birleştirilmesi (Richards ve Wilson, 2003: 3) gibi bir dizi faktör tarafından artış gösterirken, teknolojidaki gelişmelerin fiziksel hareketliliği kolaylaştırması ve bilgi ve iletişim teknolojisinin gelişmesi ile daha yaygın sosyal ilişkiler yaratmış ve gençlerin seyahate olan eğilimini güçlendiren hareketlilik son yıllarda daha da belirgin bir hâl almıştır.

UNWTO'ya göre, en hızlı büyüyen bölümlerden biri haline gelen 15-29 yaşları arasındaki gençlik seyahat dinamiklerinin 2015 yılında uluslararası alanda seyahat eden turistlerin %23'ünden fazlasını oluşturduğu ve yaklaşık olarak 190 milyon seyahat hareketinde bulunduğu ifade edilmiştir (UNWTO, 2016). Diğer taraftan 2020 yılı sonu itibari ile yaklaşık 300 milyon gençlik seyahatinin olacağı öngörülmektedir (UNWTO, 2011).

UNWTO'ya göre çoğunluğunu öğrencilerin oluşturduğu uluslararası gençlik seyahat pazarının toplam ekonomik değeri (Şekil 1) 2014 yılında 286 milyar US Dolar olurken, 2020 yılına kadar neredeyse 370 milyar genç yolcunun, 400 milyar US Doları aşan harcama yapacağı tahmin edilmektedir (UNWTO, 2016).

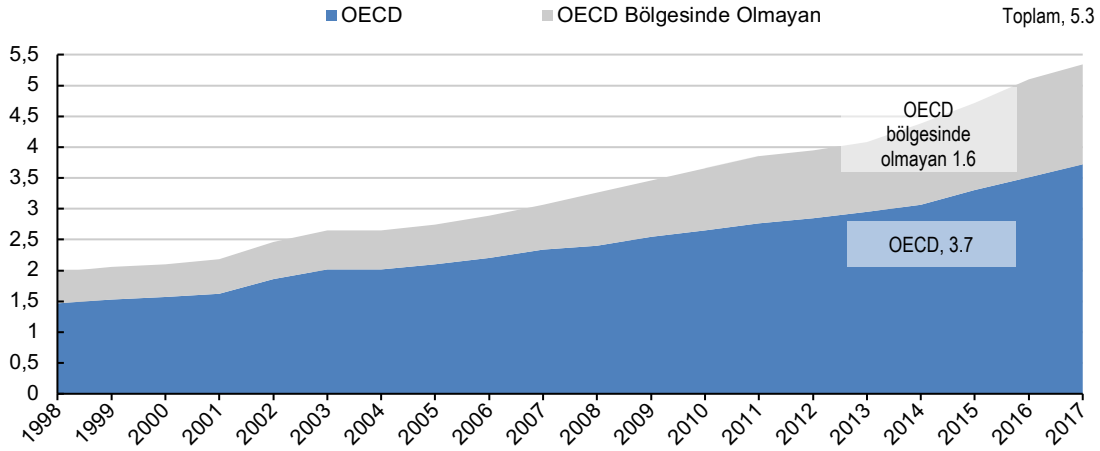

Şekil 1. Küresel Gençlik Seyahati Harcamaları (Milyar US Dolar)

Kaynak: (UNWTO, 2016).

Gençlik turizminin 15-29 yaş arası ile sınırlanışı, bu gruptaki turistlerin günümüzdeki bilinen ifadesi ile *Y Kuşağı* grubu içinde olduğunu göstermektedir. Ancak Avrupa'daki Y Kuşağını belirtmek için kullanılan *Avrupa Millennials* ismiyle tanımlanan ve 1980 ile 2000 yılları arasında doğan insanlar 2020 yılı itibariyle 20-40 yaşları arasındadır. Dolayısıyla Avrupa Millennials, gençlik turizminden kapsamı biraz daha geniş olsa da bu gruba ait veriler gençlik turizmi hakkında da araştırmacılara veri sağlamaktadır. Örneğin Avrupa Millennials'ın 2015'te yaklaşık 150 milyon yurt dışı seyahatine çıktığı belirtilmektedir (IPK International, 2016-2017). Gençlerin yurt dışına yaptığı seyahatlere bakıldığında Avrupa içinde de büyük bir pazar bölümünü oluşturduğu görülmektedir.

Daha önce değinildiği gibi, 2025 yılına kadar sekiz milyona ulaşacağı (OECD, 2014) tahmin edilen uluslararası öğrenci sayısı, 1998-2017 periyodu içinde sürekli artış eğilimi göstermiştir (Şekil 2).

Şekil 2. Dünyadaki Yükseköğretim Programlarına Kayıtlı Uluslararası Öğrenci Sayısı (1998-2017).

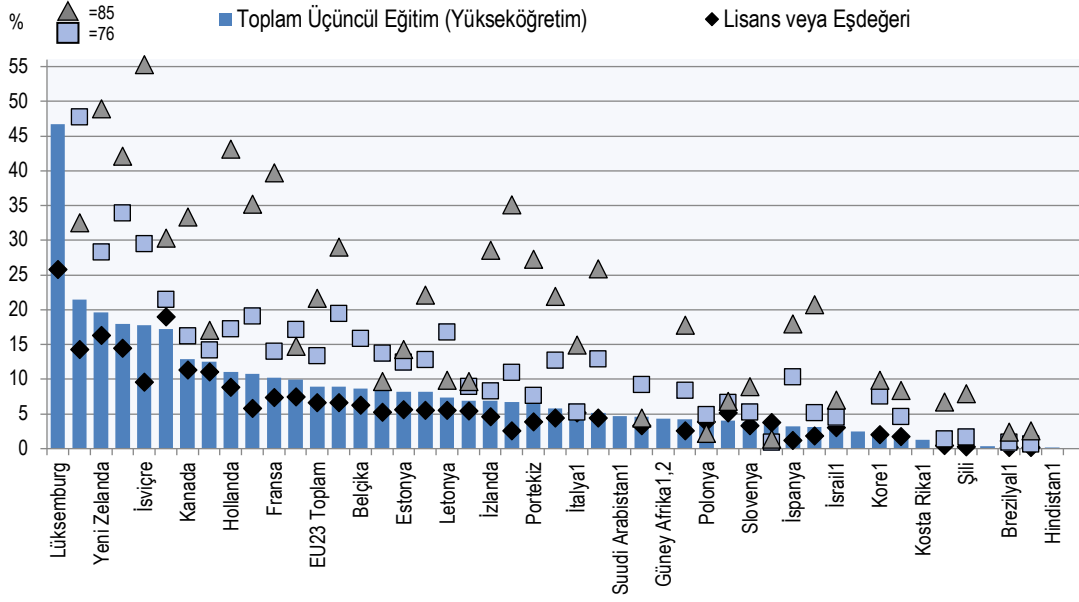
Kaynak: (OECD, 2019: 231).

2017 yılı için uluslararası öğrenci pazarında Çin, 928.090 uluslararası öğrenci sayısı ile Dünya'nın en büyük kaynak pazarı olarak tanımlanmaktadır. Bunu 332.033 sayısı ile Hindistan izlemektedir. Bunlardan başka Almanya 122.195, Kore Cumhuriyeti 105.399, Vietnam 94.662, Fransa 89.379, Amerika Birleşik Devletleri 86.566, Nijerya 85.251, Kazakistan 84.681 ve Suudi Arabistan 84.310 ile Dünya'nın en çok uluslararası öğrenci gönderen kaynak ülkeleri durumundadır (UNESCO, 2020).

OECD Education at a Glance'ın (OECD, 2019: 231) eğitim seviyelerine göre 2017 yılı yükseköğretimde gelen öğrenci hareketliliği verilerine göre, OECD ülkeleri içinde yükseköğretim programlarında 3,7 milyon uluslararası öğrenci kaydı bulunmaktadır. Bu durumda uluslararası öğrenciler OECD ülkeleri arasında, ortalama olarak yükseköğretim programlarındaki toplam kayıt sayısının %6'sını oluşturmaktadır ve tüm kayıtların %22'si doktora düzeyindedir. Öğrenci hareketliliği, uluslararası öğrencilerin tüm diğer bölgeleri için doktora düzeyinde artmaktadır. Lisans programlarındaki uluslararası kayıtlar nispeten düşük kalmaktadır. Uluslararası kayıtlar, özellikle yüksek lisans seviyesinde önemli ölçüde artmaktadır. OECD alanı boyunca, yüksek lisans seviyesinde ülkeye kayıtlı her on öğrenci için birden fazla uluslararası öğrenci bulunmaktadır. Buna göre bir ülke için lisans ve yüksek lisans düzeylerinde gelen öğrenci oranları kıyaslandığında, bu eğitim düzeyleri arasındaki fark en az iki katı olarak görülmektedir. Ülkelerin yaklaşık 2/3'ünde bu farkın olduğu ifade edilebilir (Şekil 3).

Bu noktada, uluslararası öğrenci ile yabancı öğrenci kavramlarının farkını belirtmek gerekmektedir. OECD'ye göre yabancı uyruklu öğrenci tanımı vatandaşlık durumuna göre belirlenmektedir. 2019 yılı OECD Education at a Glance verilerinde uluslararası ve yabancı öğrenci verileri aynı şekil içinde gösterilmiştir. Bu ifadeye göre Şekil 4'te uluslararası ve yabancı öğrencilerin eğitim seviyelerine göre yapılan kayıtlar incelendiğinde, yabancı öğrencilerin vatandaşlığına dayalı veriler de uluslararası öğrencilerin verilerine benzer bir eğilim göstermektedir. Yabancı öğrenci tanımını kullanan ülkelerde örneğin; Kore'de lisans eğitime kayıt oranı %2 iken yüksek lisans eğitime kayıt oranı %8 olmuştur. Türkiye'de lisans eğitime

kayıt oranı %2, yüksek lisans eğitimine kayıt oranı %5 olurken, lisans ve yüksek lisans programları arasındaki öğrenci akışındaki artış dikkat çekicidir.

Şekil 3. Yükseköğretimin Yüzdesi Olarak Uluslararası veya Yabancı Öğrenci Kaydı (%) (2017)

Kaynak: (OECD, 2019: 218).

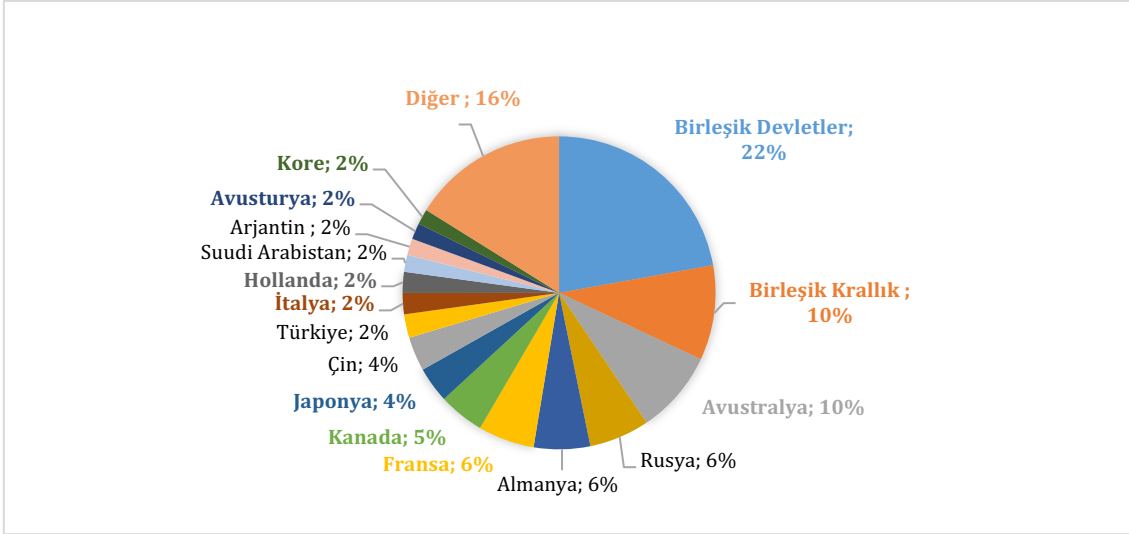
*1- Yabancı öğrenci tanımı kullanan ülkeler.

*2- 2016 yılı referansıdır.

Uluslararası hareketliliğin diğer bir parçası da uluslararası öğrenci varış ülkeleridir. Bu bağlamda 2017 yılında OECD bölgesindeki 3,7 milyon uluslararası öğrencinin 985.000'i ABD programlarına kaydolmuştur. Amerika Birleşik Devletleri'nden sonra Birleşik Krallık'ta 436.000, Avustralya'da 381.000 ve Kanada'da 210.000 uluslararası öğrenci kaydı bulunmaktadır. Genel olarak İngilizce konuşan ülkeler en cazip ülkeler olarak görülmüştür ve bu dört ülke uluslararası yükseköğretim öğrencilerin yarısından fazlasını almıştır (OECD, 2019: 234). Hedef ülke olarak yalnızca ABD, OECD ve ortak ülkelerdeki toplam uluslararası eğitim pazar payının % 22'sini oluşturmaktadır (dünya genelinde mobil öğrenci sayısının yaklaşık % 18'i). Avustralya ve Birleşik Krallık'ın her biri OECD ve ortak ülkeler için pazar payının % 9 ila % 10'una sahipken, Kanada % 5'e sahiptir. Amerika Birleşik Devletleri, doktora düzeyinde daha da yüksek bir paya sahiptir ve OECD ve ortak ülkelerdeki uluslararası mobil doktora öğrencilerinin % 26'sına ev sahipliği yapmaktadır.

Şekil 4 tüm OECD ülkeleri arasında uluslararası öğrencilerin eğitim gördükleri ülkelere göre (varış ülkesi) oranını göstermektedir. Buna göre 2017 yılında Türkiye, yükseköğretim kurumlarında eğitim göre uluslararası veya yabancı öğrenci kayıtlarındaki oransal ifade ile İtalya, Avusturya, Hollanda ve Kore'yi geride bırakmış durumdadır.

Ayrıca önemli bir noktayı da belirtmek gerekirse, örneğin Amerika Birleşik Devletleri'ne yapılan uluslararası veya yabancı öğrenci kaydı 985.000 kişi, toplam uluslararası veya yabancı öğrenci kaydının %22'ini oluştururken (Şekil 4), Amerika Birleşik Devletleri'ndeki yükseköğretimdeki tüm öğrencilerin %5'i uluslararası veya yabancı öğrencidir (Şekil 4). Yine başka bir örnek verecek olursak, Lüksemburg'daki yükseköğretimdeki tüm öğrencilerin %47'si uluslararası veya yabancı öğrenciyi oluşturmaktadır (Şekil 3).

Şekil 4. OECD ve Ortak Ülkelerdeki Yükseköğretimde Uluslararası Öğrencilerin Eğitim Gördükleri Ülkelere Göre (Varış Ülkesi) Yüzdeleri (2017)

Kaynak: (OECD, 2019: 234).

2017 yılında Asya'dan 2.1 milyon öğrenci (uluslararası öğrencilerin %56'sı) eğitim amacıyla başka ülkelere seyahat etmişlerdir. Bunlardan 860.000'den fazlası Çin'den gelmektedir. Asyalı öğrencilerin üçte ikisi sadece beş ülkede birleşmektedir. Bunlar Avustralya, Kanada, Japonya, İngiltere ve ABD şeklinde sıralanabilir. Uluslararası öğrencilerin kökeninin ikinci büyük bölgesi, OECD ülkelerine kayıtlı tüm mobil öğrencilerin % 24'ünü oluşturan Avrupa'dır. Avrupalı öğrenciler Avrupa'da kalmayı tercih ediyorlar, çünkü payları AB23 ülkelerine kayıtlı mobil öğrencilerin % 42'sine ulaşmaktadır. Avusturya, Danimarka, Lüksemburg, Polonya, Portekiz, Slovak Cumhuriyeti ve Slovenya'daki 10 mobil öğrenciden en az 8'i Avrupa ülkelerinden gelmektedir. İzlanda ve Slovak Cumhuriyeti'nden gelen öğrencilerin de diğer OECD ve ortak ülkelerden gelen vatandaşlardan daha fazla yurtdışında eğitim görme olasılıkları daha fazladır: Ulusal öğrencilerin % 14-18'i yurtdışında yükseköğretim programına kayıtlıdır. Yakınlığın önemini gösteren Avusturya, Çek Cumhuriyeti, Lüksemburg, Slovak Cumhuriyeti ve İsviçre'de 2017 yılında uluslararası veya mobil öğrencilerin % 50'den fazlası komşu ülkelerden gelmiştir.

Türkiye Uluslararası Öğrenci Pazarı

Uluslararası öğrenci pazarı küresel bir olgu olmasına rağmen, uluslararası öğrencinin tanımlarının yapılmasında ve ilgili istatistiklerin toplanmasında ülkeden ülkeye çeşitlilik bulunmaktadır. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Organizasyonunun (UNESCO), uluslararası öğrenciyi, "Eğitim amacıyla ulusal ya da bölgesel sınırların dışına çıkan ve uyruğu bulunduğu ülke dışında öğrenci olarak kayıtlı kişi" olarak tanımlamaktadır (UNESCO, 2009). Bu tanım, öğrencilerin kendi ülkesini veya kaynak bölgesini terk edip başka bir ülkeye veya bölgeye gitmeleri şeklinde ifade edilmektedir.

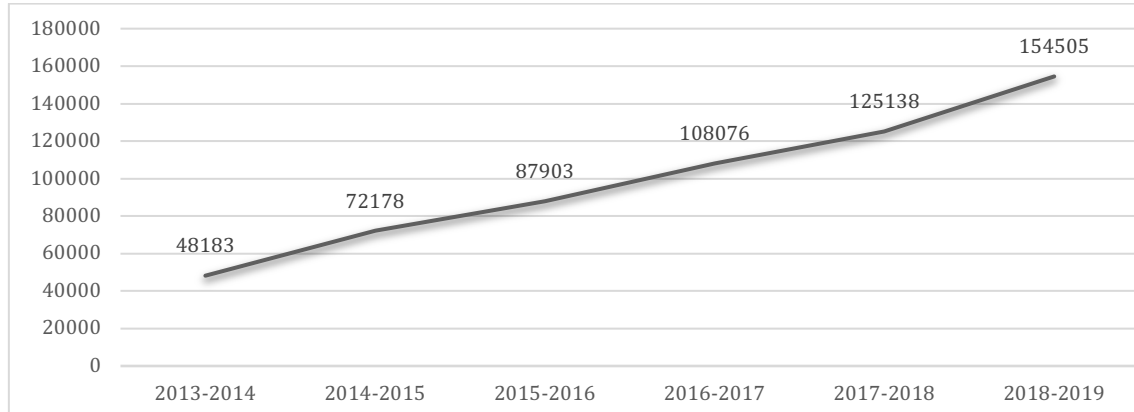
OECD ise uluslararası öğrenci ile yabancı öğrenciyi farklı tanımlamaktadır. Söz konusu ayrım şu şekilde yapılmaktadır; *uluslararası öğrenci*, "eğitim amacıyla başka bir ülkeye giden öğrenciler" şeklinde ifade edilirken, *yabancı öğrenci* ise yine "kendi ülkesi dışında eğitim gören ancak gidilen ülkede uzun süreli ikamet iznine sahip kişi" olarak tanımlamaktadır. OECD'nin tanımına göre "Uluslararası öğrenci, vize ya da özel izinler kapsamında kendi ülkesi dışında akredite bir kurumda bir öğrenim programına katılmasına imkân verilen kişi" olarak belirtilmektedir

(OECD, 2013). Bu tanımlamalardan anlaşılmaktadır ki, uzun süreli ikamet izni çerçevesinde değerlendirmeler yapıldığında bir ülkeden başka bir ülkeye giden uzun süreli ikamet izni olan öğrenciler yabancı öğrenci kapsamında değerlendirilmektedir.

Türkiye’de uluslararası öğrencilere ilişkin ilk düzenleme 14/10/1983 tarih ve 2922 sayılı Türkiye’de Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilere İlişkin Kanun ile yapılmıştır. Kanun’un kapsamına ilişkin 2’nci maddesi şu şekildedir; “Bu kanun; ilgili kurum ve kuruluşlar ile çeşitli anlaşmalar çerçevesinde hükümetimizce yabancı hükümetler emrine verilen burslardan yararlanmak suretiyle veya kendi imkânlarıyla Türkiye’ye gelen yabancı uyruklu öğrencileri kapsar. Türk Silahlı Kuvvetlerine bağlı okullara kabul edilen yabancı uyruklu öğrenciler, bu Kanun’un kapsamı dışındadır.” şeklinde tanımlanmaktadır (YÖK, 2017).

Türkiye’de, geliş amacına göre ziyaretçiler içindeki 1 yıldan az eğitim ve staj amaçlı seyahat edenler 2019 yılı rakamlarına göre dini/hac başlığından sonra, %0,26 oranı ile en düşük düzeydedir (TÜİK, 2020). Diğer taraftan Yurdakul ve Özgencil’in (2016: 85) 2016 yılındaki TÜİK’in aynı başlıktaki verisi üzerindeki ekonometrik araştırmasına göre, gelir etkisi bağlamında Eğitim/Staj amaçlı ülkemize gelen ziyaretçi sayısındaki bir kişilik artış, bu başlıktaki elde edilen turizm gelirini 711 US Dolar arttırmaktadır. 2016 yılında ziyaretçilerin yapmış oldukları kişi başı ortalama turizm harcamaları ise 705 US Dolar (TÜİK, 2019) şeklindedir. Bu açıdan bakıldığında bu amaçla gelen kişilerin, toplam ortalama ziyaretçi harcamalarına göre daha yüksek harcama yaptıkları anlaşılmaktadır.

YÖK istatistiklerine göre (Şekil 5) 2018-2019 öğretim yılında Türkiye’deki yükseköğrenim programlarında toplam 154.505 yabancı öğrenci bulunmakta ve bunların 52.835’i aynı öğretim yılındaki yeni kayıt yaptıran yabancı öğrencilerdir (YÖK, 2020).

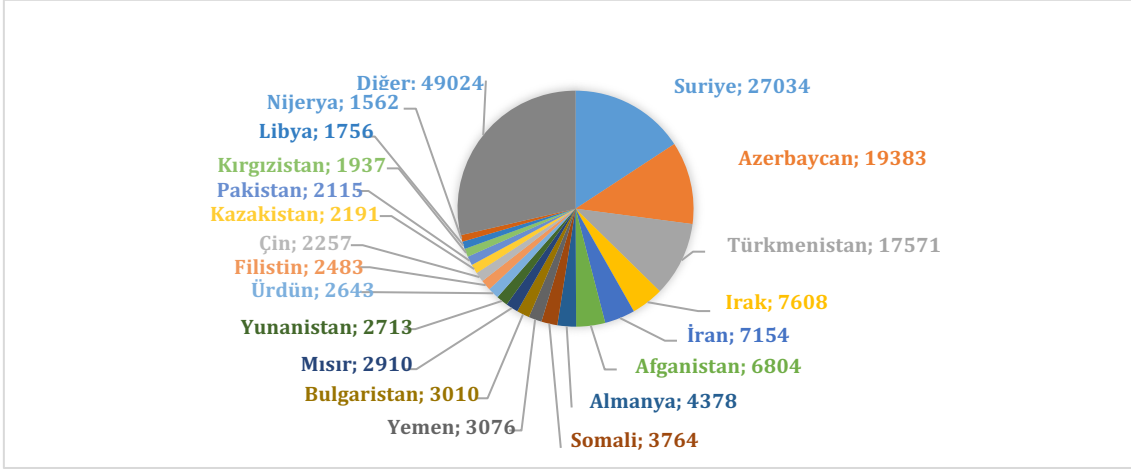

Şekil 5. Yıllar İçinde Türkiye’deki Yükseköğrenim Kurumlarındaki Yabancı Öğrenci Sayısı

Kaynak: (YÖK, 2020).

2018-2019 öğretim yılı itibariyle Türkiye’de bulunan yabancı öğrencilerin ülkelere göre sayısını ise Şekil 8 ile görebilmek mümkündür. Türkiye’de öğrenim gören yabancı öğrenci sayısında ilk sırayı 27 bin 034 öğrenci sayısı ile komşu ülke Suriye almıştır. Suriye uyruklu yabancı öğrenci sayısı geçmiş yıllarda ilk sırada yer almazken, artışın bölgede yaşanan karışıklıktan dolayı zorunlu sebeplerden kaynaklandığı, bu nedenle diğer yabancı öğrencilerin geliş nedeniyle bir tutulmaması gerekmektedir. Azerbaycan öğrenci sayısı ile ikinci ve Türkmenistan ise üçüncü sırada yer almıştır. Diğer taraftan, az sayıda da olsa Fiji, Ekvator, Surinam, Honduras gibi binlerce

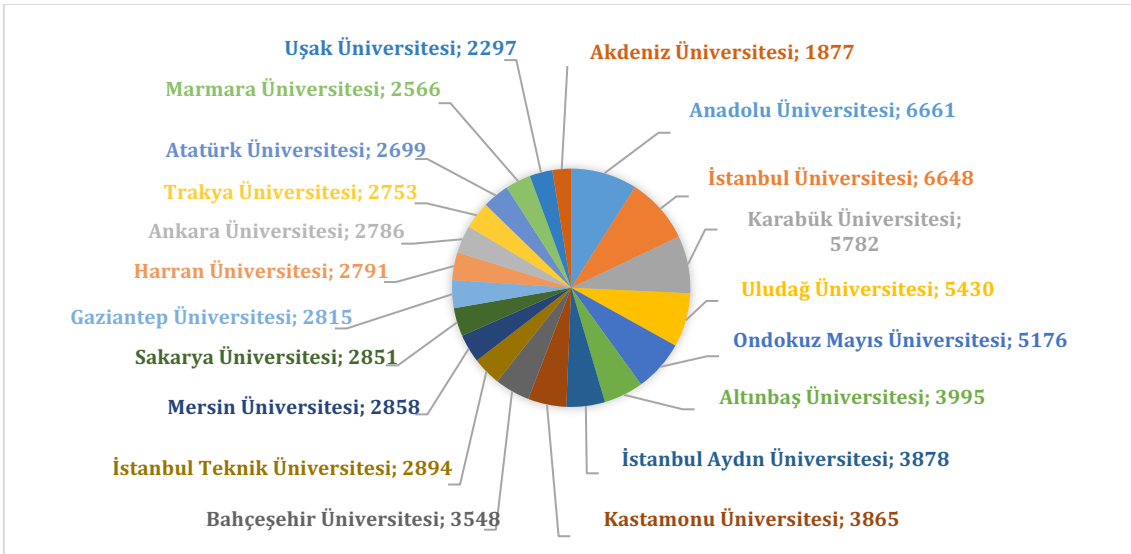
kilometre uzaklıktaki ülkelerden öğrenciler de Türkiye'nin farklı üniversitelerinde öğrenim görmektedir (YÖK, 2020).

Şekil 6. Türkiye'de En Fazla Öğrenci Sayısına Sahip İlk 20 Ülke ve Öğrenci Sayıları (2018-2019)

Kaynak: (YÖK, 2020).

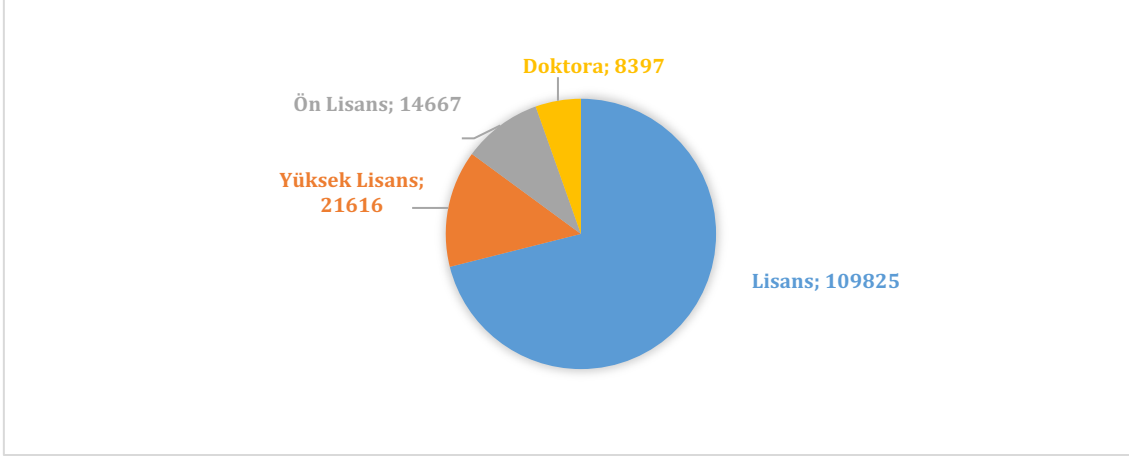
2018-2019 öğretim yılı itibariyle Türkiye'de en fazla yabancı öğrencinin kayıtlı olduğu yükseköğretim kurumu (Şekil 7) 6.661 yabancı öğrenci sayısı ile Anadolu Üniversitesi olurken, 6.648 yabancı öğrenciyle İstanbul Üniversitesi ikinci sırada, 5.782 yabancı öğrenci sayısı ile Karabük Üniversitesi üçüncü sıradadır (YÖK, 2020).

Şekil 7. Türkiye'de En Fazla Yabancı Öğrenciye Sahip İlk 20 Üniversite (2018-2019)

Kaynak: (YÖK, 2020).

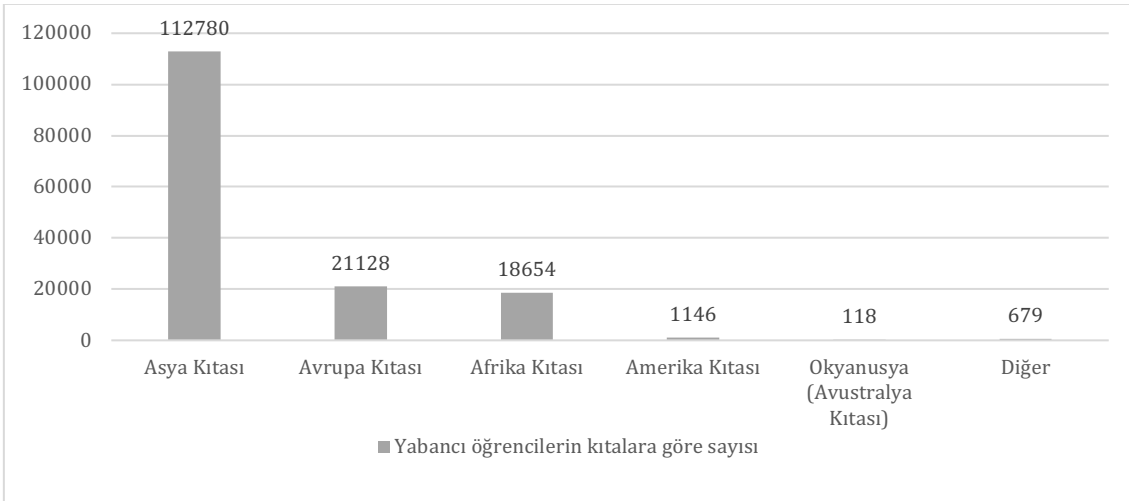
Türkiye'de eğitim gören yabancı öğrencilerin eğitim seviyelerine bakıldığında ise en yüksek sayıyı ve oranı (109.825 kişi, %71,08) ile lisans eğitimi oluşturmaktadır. Lisans eğitiminden sonraki en yüksek öğrenci sayısı da yüksek lisans eğitiminde (21.616 kişi, %13,99) gözlemlenmektedir (YÖK, 2020).

Şekil 8. Türkiye’deki Yabancı Öğrenci Sayılarının Yükseköğretim Seviyesine Göre Gösterimi (2018-2019)

Kaynak: (YÖK, 2020).

Kaynak ülke ayrımı yapmaksızın, kıtalara göre Türkiye’deki toplam yabancı uyruklu öğrencilerin sayısını Şekil 9’da görmek mümkündür. Buna göre 2018-2019 öğretim yılında Türkiye’deki yabancı uyruklu öğrencilerin büyük çoğunluğunu Asya Kıtası’ndan gelen öğrenciler oluşturmaktadır. Bunu sırasıyla, Avrupa, Afrika, Amerika ve Okyanusya kıtaları ve herhangi bir kıtaya mensup olmayan öğrenciler izlemektedir.

Şekil 9. Türkiye’ye Gelen Yabancı Öğrencilerin Kıtalara Göre Sayısı (2018-2019).

Kaynak: (YÖK, 2020).

Her yıl pozitif oranla artış gösteren Türkiye’ye gelen yabancı uyruklu öğrenci sayısı, turizm alanında incelenmesi gereken bir alan olarak çalışmanın ana gerekçelerinden birini oluşturmaktadır.

YÖNTEM

Turizm sektörünün temelini oluşturan seyahat, konaklama, yeme-içme ve rekreasyon hizmet bileşenleri, araştırmadaki yabancı öğrencilerin turistik davranışlarının ölçülmesindeki dört temel

inceleme başlığını oluşturmuştur. Araştırmanın evrenini, eğitim amacıyla Türkiye'ye gelen, 2017-2018 eğitim-öğretim dönemi içinde Ankara'daki yükseköğretim kurumlarında eğitim gören 10.936 (YÖK, 2018) yabancı uyruklu öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma örnekleme ise, söz konusu evren içinden Yamane (2001) örneklem formülü kullanılarak seçilen (Yamane, 2001: 116) %95 güven seviyesinde 372 öğrenci olarak hesaplanmıştır. Örneklem Ankara'da bulunan 13 üniversite içindeki kayıtlı öğrencileri kapsamaktadır (Tablo 2).

Tablo 1. Örneklemin Üniversitelere Dağılımı

Sıralama	Üniversite	f	%
1	Gazi Üniversitesi	160	41,7
2	Ankara Üniversitesi	97	25,3
3	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	46	12,0
4	Hacettepe Üniversitesi	26	6,8
5	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	24	6,3
6	Orta Doğu Teknik Üniversitesi	16	4,2
7	Başkent Üniversitesi	5	1,3
8	Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi	4	1,0
9	Polis Akademisi	2	0,5
10	Atılım Üniversitesi	1	0,3
11	Bilkent Üniversitesi	1	0,3
12	Sağlık Bilimleri Üniversitesi	1	0,3
13	TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi	1	0,3
	Toplam	384	100,0

Araştırma verileri yüz yüze ve e-posta biçiminde uygulanan anket formu ile elde edilmiştir. Araştırma ölçeğinde yer alan Türkiye'deki turistik seyahatlere ilişkin sorular, sadece Türkiye'de turistik amaçlarla seyahat etmiş olan öğrencilere sorulmuş ve bu kapsamda 384 yabancı öğrenciden elde edilen veriler değerlendirilmeye alınmıştır. Örneklem erişim için üniversite yabancı öğrenci irtibat büroları, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Ankara'daki çeşitli ülke derneklerinden elde edilen adres bilgilerinden yararlanılmıştır.

Toplanan veriler, SPSS 25 (Statistical Package for the Social Sciences) istatistik paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Ölçekte yer alan soru ve ifadelerle ilişkin tanımlayıcı istatistikler (frekans, yüzde değer) analiz edilmiş, kategorik değişkenler arası ilişkilerin değerlendirilmesinde $p < 0.05$ seviyesinde Ki-kare bağımsızlık (X^2) testi kullanılmıştır.

BULGULAR

Tanımlayıcı Bulgular

Örneklemin demografik özelliklerine göre dağılımları Tablo 3'de yer almaktadır. Buna göre örnekleme cinsiyetin yakın dağılıma sahip olduğu ve "Türk Cumhuriyetleri ve Yakın Doğu" kökenlilerin ilk sırada olduğu (%37,2) anlaşılmaktadır. Yabancı öğrencilerin önemli çoğunlukla öğrenci vizesi (%87,8) ile geldikleri, bunu yanında düşük oranlı da olsa turist vizesi (%9,9) ve görevli/çalışma izni vizesi (%0,8) şeklinde de vize türleri olduğu ortaya çıkmıştır. Yabancı öğrencilerin önemli çoğunluğunun (%89,1) bir diploma programı amacıyla ve göreceli olarak

daha fazla ön lisans ve lisans eğitimi programlarına kayıtlı oldukları anlaşılmaktadır. Yabancı öğrencilerin eğitim için buldukları Türkiye'deki tahmini kalış süreleri ise 4 yıldan fazla (%41,9) ve 13ay-4 yıl (%40,1) şeklinde ve aylık harcamalarının da çoğunluğunun 1.250 TL ve altında olduğu ortaya çıkmıştır (Araştırma tarihinde 1 USD Dolar = 5,30 TL seviyesindedir).

Tablo 2. Yabancı Öğrencilerin Demografik Özelliklere Göre Dağılımı

Demografik Özellikler	Gruplar	f	%
Cinsiyet	Kadın	159	41,4
	Erkek	225	58,6
	Toplam	384	100
Milliyet	Türk Cumhuriyetleri ve Yakın Doğu	143	37,2
	Orta Doğu	105	27,3
	Avrupa	43	11,2
	Diğer Milliyetler	93	24,2
	Toplam	384	100,0
Vize Türü	Öğrenci vizesi	337	87,8
	Turist vizesi	38	9,9
	Görevli/çalışma izni vizesi	3	0,8
	Diğer	6	1,6
	Toplam	384	100
Eğitim Programı Seviyesi	Ön lisans/Lisans eğitimi	203	52,9
	Lisansüstü eğitim (Yüksek lisans/Doktora)	181	47,1
	Toplam	384	100
Eğitim Programının İçeriği	Dil eğitimi	17	4,4
	Staj	3	0,8
	Araştırma	19	4,9
	Gönüllü proje	3	0,8
	Diploma programı (ön lisans/lisans/yüksek lisans/doktora)	342	89,1
	Toplam	384	100
Eğitim Amacıyla Türkiye'deki Tahmini Kalış Süresi	<7 ay	46	12,0
	7-12 ay	23	6,0
	13 ay-4 yıl	154	40,1
	>4 yıl	161	41,9
	Toplam	384	100
Aylık Gelir	750 TL' den daha az	141	36,7
	751-1250 TL	150	39,1
	1251 TL'den daha fazla	93	24,2
	Toplam	384	100

Uluslararası öğrencilerin eğitim amacıyla yaptıkları seyahatleri ele alan literatür incelendiğinde, genel olarak destinasyon seçimleri çoğunlukla İngilizce dili konuşulan ve eğitim, ekonomi ve sosyal anlamda gelişmiş ülkelerde yoğunlaşma eğilimi gösterdiği görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında başka bir ülkeye seyahat eden öğrencileri çeken destinasyonun imajı incelendiğinde

Kemp ve diğerlerinin (1998) çalışmasında eğitim itibarı, bilgi kaynağına ulaşılabilirlik, güvenli ortam, devlet yönetimi, ırk ayrımcılığının bulunmaması, coğrafi yakınlık ve arkadaş ve akrabaların ikamet etmesi gibi ölçütler ifade edilirken, Son ve Pearce'nin (2005) çalışmasında ülkenin konumu ve doğal cazibe merkezleri, rahat ulaşım imkânı, Promsivapallop ve Kannaovakun (2017) çalışmasında ise doğal cazibe merkezleri ve güvenli çevre uluslararası öğrencilerin ülke tercihlerinde etken olarak görülmüştür. Kiroğlu ve diğerlerinin (2010) çalışmasında ise uluslararası öğrencilerin ülke seçiminde etkili olan destinasyon imajı kültürel ve coğrafi yakınlık ve eğitim kalitesi tercihleri Kemp ve diğerlerinin (1998) çalışması ile benzer sonuçlar göstermektedir.

Mevcut çalışmanın sonucu da eğitim amacı ile gidilen ülkenin tercih edilmesinde ifade edilen sebepler açısından literatür ile paralellik göstermektedir. Buna göre araştırmada, yabancı öğrencilerin eğitim amacıyla Türkiye'yi tercih etmelerinde ilk sırada (%67,7) "eğitim kalitesi", ikinci olarak (% 49,2) "burs imkânları" ve üçüncü olarak (%38,0) "Türkiye'deki kültürel yapı" gelmektedir. Bu noktada "Tatil imkânları ve turistik imaj" başlığının %17,2 oranında öğrencilerin tercih sebepleri arasında yer alması, araştırma konusu ile ilgisi açısından dikkate değerdir.

Tablo 3. Yabancı Öğrencilerin Türkiye'yi Tercih Etme Sebebi

Eğitim Amacıyla Türkiye'yi Tercih Etme Sebebi	f	%
Eğitim kalitesi	260	67,7
Burs imkânları	189	49,2
Türkiye'deki kültürel yapı	146	38,0
Geldiğim ülke ile Türkiye arasındaki ilişkiler	129	33,6
Ülkemdeki Türkiye imajı	104	27,1
Etnik ve dini yapı	92	24,0
Güvenli çevre	87	22,7
Uluslararası öğrenciler için etkili öğrenim ortamı	86	22,4
Coğrafi yakınlık	85	22,1
Sağlık hizmetleri	85	22,1
Eğitim dili Türkçedir	78	20,3
Eğitim itibarı	76	19,8
Ülkede (Türkiye'de) yaşam maliyeti	75	19,5
Türkiye'nin devlet yönetimi	72	18,8
Tatil imkânları ve turistik imaj	66	17,2
Ebeveyn/arkadaş tavsiyesi	58	15,1
Türkiye'deki uluslararası öğrenci sayısı	57	14,8
Türkiye'de arkadaş/akrabaların ikamet etmesi	54	14,1
Bilgi kaynağı çeşitliliği	50	13
İrk ayrımcılığının olmaması	43	11,2
Kendi ülkemdeki temsilci tavsiyesi	40	10,4
Ülkenin resmi dili (Türkçe)	39	10,2
Öğrenci özellikleri/nitelikleri	32	8,3
Türkiye'ye göç etme niyeti	27	7,0
Eğitim dili İngilizcedir	25	6,5
Yarı zamanlı istihdam/iş fırsatı	18	4,7
Diğer	7	1,8

Turist Davranışına Yönelik Bulgular

Ankara'daki yabancı öğrencilerden oluşan örneklemin, Türkiye'de turistik amaçlarla seyahat ettiği ilk beş şehir sıralamasında, açık farkla ilk sırayı İstanbul alırken bunu sırasıyla Antalya Eskişehir, İzmir ve Konya izlemiştir.

Tablo 4. Türkiye'de Turistik Amaçlarla Seyahat Edilen Şehirler

Türkiye'de Seyahat Edilen Şehirler	f	%
İstanbul	298	77,6
Antalya	112	29,2
Eskişehir	107	27,9
İzmir	99	25,8
Konya	76	19,8

Yabancı öğrencilerin büyük çoğunluğunun Otel/motel biçimindeki konaklama tesislerini ve BB (oda/kahvaltı) tipini tercih ettikleri anlaşılmaktadır. Katılımcıların oda/kahvaltı tipini tercih etmelerinin, destinasyonda daha fazla gezmek ve deneyimlemek isteğiyle tatilleri sırasında konaklama tesisinde fazla vakit geçirmeme eğilimlerinden kaynaklandığı söylenebilir. Ayrıca bütçe sınırlarına rağmen ve gençler arasında yaygın olarak kullanılan çadır tipi konaklamayı tercih etmesinin, tercih edilen destinasyonlardaki (bkz. Tablo 5) söz konusu imkânların azlığı, katılımcılarda bu anlamdaki kültür ve deneyim ile ve gidilen destinasyonlarda otel/motel tipinde ekonomik seçeneklerin bulunması ile açıklanabilir.

Yabancı öğrencilerin Türkiye'de gerçekleştirdikleri turistik seyahatlerinin süresinin yüksek sayılabileceği, buna uygun olarak bir seyahatte çoğunlukla ortalama 6 gecedan fazla konaklama yaptıkları olduğu ortaya çıkmaktadır. Türkiye'de çoğunlukla arkadaşları (%63,3) ile seyahat eden yabancı öğrencilerin, seyahatlerinde kullandıkları başlıca ulaşım aracının otobüs (88,3) olduğu anlaşılmakta, bunun yanında havayolu ve demiryolunun da ulaşımında önemli biçimde kullanıldığı görülmektedir.

Yabancı öğrenciler turistik seyahatlerinde çoğunlukla yerel restoranları (%46,1) ve fast food (%32,3) tipi restoranları tercih etmektedirler. Diğer taraftan Kültür/Tarih/Gastronomi öğrencilerin %25 i için başlıca seyahat motivasyonu durumundadır.

Öğrencilerin yaklaşık yarısı (%49,5) Türkiye'de gerçekleştirdikleri turistik seyahatlerindeki harcama miktarının ortalama 1000 TL'den daha az olarak ifade edilmiştir. Seyahatlerde yapılan harcama miktarının dağılımı, eğitim turistleri olarak yabancı öğrencilerin çoğunlukla sınırlı bütçeye sahip olduklarına işaret etmektedir.

Tablo 5. Yabancı Öğrencilerin Türkiye’deki Turistik Seyahatlerine İlişkin Bulgular

Kategori	f	%
Turistik Seyahatte Tercih Edilen Konaklama Tesisi Türü		
Hotel/Motel	242	63,0
Hostel	57	14,8
Pansiyon	24	6,3
Diğer (Arkadaş/akraba evi, Çadır/kamp alanı, Airbnb vb.)	61	15,9
Turistik Seyahatte Tercih Edilen Kalış Tipi		
BB (oda kahvaltı)	186	48,4
All Inclusive (her şey dâhil)	63	16,4
HB (yarım pansiyon)	58	15,1
FB (tam pansiyon)	47	12,2
Diğer	30	7,8
Turistik Seyahatin Süresi		
> 6 gece	155	40,4
4-6 gece	118	30,7
1-3 gece	111	28,9
Turistik Seyahatte Seyahat Partneri Tercihi		
Arkadaşlarımla	243	63,3
Yalnız Seyahat	62	16,1
Ailemle	45	11,7
Eş/Partner	34	8,9
Seyahatlerde Kullanılan Ulaşım Aracı		
Otobüs	339	88,3
Uçak	254	66,1
Tren	229	59,6
Gemi	149	38,8
Kiralık araç	132	34,4
Kendi aracım	105	27,3
Diğer (otostop vb.)	58	15,1
Turistik Seyahatte Yeme-İçme Tercihi		
Yerel restoranlar	177	46,1
Fast food	124	32,3
Hazır gıda	35	9,1
Kendi ülke mutfağımın restoranları	30	7,8
Benim tarafımdan hazırlanan tüm yiyecekler (Kendi ülkeme özgü ve/veya diğer yiyecekler)	18	4,7
Temel Seyahat Motivasyon Faktörü		
Deniz	99	25,8
Kültür/Tarih/Gastronomi	96	25,0
Gezi	68	17,7
Eğlence	45	11,7
Macera etkinlikleri	36	9,4
Diğer (Toplantı/ konferans/kurs/ seminer/görev vb., Alışveriş, Arkadaş/akraba ziyareti, Dini etkinlikler, Sağlık)	26	6,8
Spor (Açık ve/veya kapalı alan sporları)	14	3,6
Turistik Seyahatte (En Son) Harcama Miktarı		
1000 TL’den daha az	190	49,5
1001-2000 TL	114	29,7
2001 TL’den daha fazla	80	20,8

Hipotez Testi Bulguları

Yabancı öğrencilerin Türkiye’de gerçekleştirmiş oldukları turistik seyahat deneyimlerinin tarama tipinde incelenmesinin yanı sıra, araştırmada elde edilen verilerle, araştırma öncesi kurulan hipotezler de test edilmiş ve test sonuçları aşağıdaki Tablo 7’de liste biçiminde verilmiştir.

Tablo 6. Cinsiyet, Milliyet, Eğitim Programı Seviyesi ve Gelir Miktarı Değişkenleri ile Turistik Seyahatin Bazı Temel Başlıkları Arasında Kurulan Hipotezlere Göre İlişki Varlığı

Hipotez	X ²	P	İlişkinin Varlığı
Cinsiyet--- Konaklama tesisi türü	6,362	0,095	YOK
Cinsiyet--- Turistik seyahatin süresi	0,286	0,867	YOK
Cinsiyet--- Seyahat partneri	14,428	0,02	VAR
Cinsiyet--- Yeme-içme	6,517	0,164	YOK
Cinsiyet--- Temel motivasyon faktörü	8,052	0,234	YOK
Cinsiyet--- Turistik seyahatteki harcama miktarı	1,914	0,384	YOK
Cinsiyet--- Türkiye’deki tahmini kalış süresi	4,087	0,252	YOK
Milliyet--- Konaklama tesisi türü	26,883	0,001	VAR
Milliyet--- Turistik seyahatin süresi	6,925	0,328	YOK
Milliyet--- Seyahat partneri	16,351	0,060	YOK
Milliyet--- Yeme-içme	41,310	0,000	VAR
Milliyet--- Temel motivasyon faktörü	30,218	0,035	VAR
Milliyet--- Turistik seyahatteki harcama miktarı	19,042	0,004	VAR
Milliyet--- Türkiye’deki tahmini kalış süresi	20,141	0,017	VAR
Eğitim Programı Seviyesi--- Konaklama tesisi türü	3,508	0,320	YOK
Eğitim Programı Seviyesi--- Turistik seyahatin süresi	1,642	0,440	YOK
Eğitim Programı Seviyesi--- Seyahat partneri	4,417	0,220	YOK
Eğitim Programı Seviyesi--- Yeme-içme	7,136	0,129	YOK
Eğitim Programı Seviyesi--- Temel motivasyon faktörü	9,359	0,154	YOK
Eğitim Programı Seviyesi--- Turistik seyahatteki harcama miktarı	0,257	0,879	YOK
Eğitim Programı Seviyesi--- Türkiye’deki tahmini kalış süresi	43,422	0,000	VAR
Gelir Miktarı--- Konaklama tesisi türü	11,524	0,073	YOK
Gelir Miktarı--- Turistik seyahatin süresi	0,649	0,957	YOK
Gelir Miktarı--- Seyahat partneri	12,491	0,052	YOK
Gelir Miktarı--- Yeme-içme	5,419	0,712	YOK
Gelir Miktarı--- Temel motivasyon faktörü	21,346	0,046	VAR
Gelir Miktarı--- Turistik seyahatteki harcama miktarı	16,460	0,002	VAR
Gelir Miktarı--- Türkiye’deki tahmini kalış süresi	61,475	0,000	VAR

*p<0,05

Yabancı öğrencilerin Türkiye’de (varış ülkesi içinde) gerçekleştirdikleri turistik seyahatlerindeki konaklama tesisi tercihleri ile cinsiyet arasında kurulan hipotez testi bulguları iki değişken arasında bir ilişki olmadığını ortaya çıkarmıştır. Varasteh ve diğerlerinin (2015) yapmış olduğu çalışmada cinsiyet ile konaklama tesisi arasında bir ilişki bulunmuştur. Bu açıdan mevcut çalışma literatürü desteklememektedir.

Yabancı öğrencilerin Türkiye’de (varış ülkesi içinde) gerçekleştirdikleri turistik seyahatlerindeki konaklama tesisi tercihleri ile milliyet değişkeni arasında kurulan hipotez testi bulguları iki

değişken arasında bir ilişki olduğunu ortaya çıkarmıştır. Gardiner ve diğerleri (2013) ve Varasteh ve diğerlerinin (2015) çalışmalarında milliyet ile konaklama tesisi türleri arasında da ilişki görülmüştür. Mevcut çalışma literatürdeki bilgileri desteklemektedir ve paralellik bulunmaktadır.

Yabancı öğrencilerin Türkiye’de (varış ülkesi içinde) gerçekleştirdikleri turistik seyahatlerindeki konaklama tesisi tercihleri ile eğitim programı seviyesi ve gelir miktarı arasında kurulan hipotez testi bulguları iki değişken arasında bir ilişki olmadığını ortaya çıkarmıştır. Varasteh ve diğerlerinin (2015) yapmış olduğu çalışmada da eğitim seviyesi ile konaklama tesisi ve gelir kaynağı ile konaklama tesisi arasında bir ilişki aranmış ancak bulunamamıştır. Bu açıdan çalışma mevcut literatür ile paralellik göstermektedir.

Diğer taraftan yabancı öğrencilerin Türkiye’de (varış ülkesi içinde) gerçekleştirdikleri turistik seyahatlerinin süresi ile cinsiyet, milliyet, eğitim programı seviyesi ve gelir miktarı arasında kurulan hipotez testlerinin bulguları değişkenler arasında bir ilişki olmadığını ortaya çıkarmıştır. Gardiner ve diğerlerinin (2013) çalışmasında turistik seyahatlerin süresi ile milliyet arasında bir ilişki bulunmuştur. Mevcut çalışmanın milliyet değişkeni ile yapılan hipotez testi bulguları literatürdeki bilgiyi desteklememektedir.

Yabancı öğrencilerin Türkiye’de (varış ülkesi içinde) gerçekleştirdikleri turistik seyahatlerindeki seyahat partneri tercihi ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Cinsiyetlere göre ilk tercih arkadaşlar ile seyahat etmek olarak ifade edilirken, ikinci olarak en fazla tercih kadınlar tarafından aile ile seyahat etmek olmuştur. Erkeklerin ise ikinci en fazla tercihini yalnız seyahat etmek oluşturmuştur. Uluslararası öğrencilerin varış ülkesi içinde (Türkiye) gerçekleştirdikleri turistik seyahatlerindeki seyahat partneri tercihi ile milliyet, eğitim programı seviyesi ve gelir miktarı arasında kurulan hipotez testlerinin bulguları değişkenler arasında bir ilişki olmadığını ortaya çıkarmıştır. Gardiner ve diğerlerinin (2013) çalışmasında ise milliyet ile seyahat partneri arasında bir ilişki bulunmuştur. Bu açıdan mevcut çalışmanın milliyet ile ilgili hipotez testi bulguları ile literatür birbirini desteklememektedir.

Yabancı öğrencilerin Türkiye’de (varış ülkesi içinde) gerçekleştirdikleri turistik seyahatlerindeki yeme-içme tercihi ile cinsiyet, eğitim programı seviyesi ve gelir miktarı arasında kurulan hipotez testlerinin bulguları değişkenler arasında bir ilişki olmadığını ortaya çıkarmıştır. Ancak milliyet değişkeni arasında bir ilişki bulunmuştur. Varasteh ve diğerlerinin (2015) yapmış olduğu çalışmada turistik seyahatlerde cinsiyet, milliyet değişkenleri ve yeme-içme tercihi arasında bir ilişki bulunmuştur. Bu açıdan bakıldığında yalnızca milliyet değişkeni ile yeme-içme arasında kurulan hipotez testlerinin bulguları literatürü desteklemektedir.

Yabancı öğrencilerin Türkiye’de (varış ülkesi içinde) tatili etkileyen temel motivasyon faktörü ile cinsiyet ve eğitim programı seviyesi değişkenleri arasında bir ilişki bulunmamıştır. Yabancı öğrencilerin Türkiye’deki (varış ülkesi içindeki) tatili etkileyen temel motivasyon faktörü ile milliyet ve gelir miktarı arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, milliyeti farklı olan yabancı öğrenciler farklı turistik motivasyonlardan etkilenmiştir ve farklı gelir miktarlarına sahip yabancı öğrencilerin tatillerini etkileyen turistik motivasyonları değişiklik göstermiştir şeklinde yorumlanabilir. Varasteh ve diğerleri (2015)’nin yapmış olduğu çalışmada turistik seyahatlerde turizm aktiviteleri ile cinsiyet ve eğitim seviyesi arasında ilişki bulunmazken milliyet değişkeni ve gelir kaynağı değişkeni arasında bir ilişki bulunmuştur. Bu açıdan bakıldığında literatürdeki bilgiler ile mevcut çalışmanın hipotez testi bulguları birbirini desteklemektedir.

Yabancı öğrencilerin Türkiye’de (varış ülkesi içinde) gerçekleştirdikleri turistik seyahatlerindeki harcama miktarı ile cinsiyet ve eğitim programı seviyesi değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Uluslararası öğrencilerin varış ülkesi içinde (Türkiye) gerçekleştirdikleri turistik

seyahatlerindeki harcama miktarı ile milliyet ve gelir miktarı arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, milliyetleri ve gelir miktarları farklı olan eğitim turistlerinin turistik seyahatlerinde yapmış oldukları harcama miktarları farklılık göstermektedir. Bu açıdan bakıldığında milliyet değişkeni ile ilgili yapılan hipotez testi sonuçları Gardiner ve diğerlerinin (2013) bulguları ile benzerlik göstermektedir ve milliyet değişkeni açısından literatürü desteklemektedir.

Yabancı öğrencilerin Türkiye'deki (eğitim için buldukları ülkedeki) tahmini kalış süreleri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Diğer taraftan eğitim amacıyla Türkiye'deki tahmini kalış süreleri ile milliyet, eğitim programı seviyesi ve gelir miktarı değişkenleri arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Eğitim turistlerinin milliyetleri, eğitim programı seviyeleri ve gelir miktarları Türkiye'deki (eğitim için buldukları ülkedeki) tahmini kalış sürelerini etkilemektedir ve bu üç değişkene göre farklılık gösterip üç değişken arasında bir ilişki bulunmaktadır.

SONUÇ

Bu çalışmada, Dünya'da her geçen gün artma eğiliminde olan uluslararası öğrencilerin nüfusunu keşfetmeye çalışmakla birlikte seyahat davranışları ve bu pazar içinde Türkiye'nin aldığı payı ortaya koymak için uluslararası öğrenci literatürü incelenmiştir. Araştırmanın amacı, eğitim amacıyla Türkiye'deki uluslararası öğrencilerin deneyimlerini turizm perspektifinden incelemektir. Bu çalışmanın kapsamını, farklı milletlerden eğitim amacıyla Türkiye'ye gelmiş ve Ankara'daki yükseköğretim kurumlarında eğitim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Öncelikli olarak Türkiye'yi eğitim amacıyla tercih etme sebebi, Ankara'yı tercih etme ve üniversiteyi seçmede etkili olan ölçütler belirlenmiş ve eğitim turistlerinin seyahat davranışları betimlenerek kurulan hipotezlerin sonuçlarına yer verilmiştir.

Geçmişten itibaren artan bir hızla devam eden 5,3 milyonluk öğrenci pazarında Türkiye'ye 155 bin civarında öğrenci gelmiştir. Türkiye'ye gelen bir eğitim turistinin (gençlik turisti) toplam turizm gelirinde 711 US Dolar artış yaptığı bilinmektedir (Yurdakul ve Özgencil, 2016: 85). 2014 yılında 286 milyar US Dolar harcama yaptığı bilinen ve 2020 yılına kadar neredeyse 370 milyon genç yolcunun seyahate çıkıp 400 milyar US Doları aşan harcama yapacağı öngörülmektedir. Dünya üzerindeki büyümenin %40 seviyesinde olduğu ve mevcut büyüme içerisinde Türkiye'nin de bu pazardaki payını arttırarak gelir etkisini yükselteceği tahmin edilebilir. Türkiye'ye eğitim amacı ile gelen öğrencilerin 2013-2019 yılları arasındaki büyüme oranlarına bakıldığında ise; genel toplamda yaklaşık %320 artış sağlandığı gözlenmiş, 2018-2019 eğitim öğretim döneminde bir önceki döneme göre yaklaşık %24 büyüme ile 154.505 yabancı öğrenci sayısına ulaşmıştır.

Eğitim turistlerinin seyahat nedenleri ve boş zaman değerlendirme faaliyetleri incelendiğinde, yukarıda ifade edilen büyüme oranları da dikkate alındığında, Türkiye'nin doğu ile batı arasındaki konumu hem tarihî ve kültürel miras zenginliğiyle hem de turizm açısından doğal ve çekici güzellikleriyle uluslararası öğrencileri çekebilecek bir destinasyon imajı sergilemektedir.

Eğitim turistlerinin Türkiye'deki seyahat davranışları incelendiğinde, çoğunlukla düşük bütçeli hotel/motel, pansiyon konaklama tercihlerinde bulunmuşlardır. Turistik seyahatlerde tercih edilen konaklama türleri ile ilgili literatürdeki tercihlere bakıldığında, gençlik yurdu (Bywater, 1993), hotel/motel ve arkadaş akraba evi (Field, 1999; Kim ve Jogaratnam 2003; Huang ve Tian, 2013; King ve Gardiner, 2015) seyahatlerde en fazla tercih edilen konaklama türlerini oluşturmuştur. Davidson, Wilkins, King, Hobson, Craig-Smith ve Gardiner'ın (2010) Avustralya'daki çalışmasında, eğitim turistleri tarafından konaklama türlerindeki ilk tercih

hotel/motel, ardından tatil dairesi (pansiyon) ve hosteller olmuştur. Genellikle gidilen ülkenin öğrenciler açısından ekonomik olup olmaması konaklama tercihlerde belirleyici olmuştur. Ekonomik anlamda aileye bağımlı olan ya da bir burs veya çalışma şeklinde elde edilen gelir, çoğunlukla gidilen bölgenin şartlarına bağlı olsa da seyahat eden öğrenciler tarafından otobüs, tren ve uçak en fazla tercih edilen ulaşım şeklini oluşturmuştur. Diğer taraftan literatür incelendiğinde yabancı öğrenciler turistik seyahatlerde otobüs (Bywater, 1993), otomobil ve uçak (Field, 1999; Kim ve Jogaratnam, 2003; Davidson vd., 2010; Gardiner vd., 2013; King ve Gardiner, 2015), tren ve otobüs (Huang ve Tian, 2013), uçak ve tren (Lantai ve Mei, 2017) en fazla kullanım tercihlerini oluşturmuştur. Öğrencilerin yeme-içme tercihlerini ise diğer turistler gibi ihtişamlı yemekler yerine hızlı hazır tüketim gıdaları ve yerel yiyecekler oluşturmuştur. Literatür incelendiğinde yabancı öğrencilerin eğitim için buldukları ülkedeki seyahatlerinde fast food (Field, 1999; Kim ve Jogaratnam, 2003), kendi ülke mutfağına özgü yiyecekleri (Collins, 2010; Drozdowska ve Duda-Seifert, 2014) tercih ettikleri görülmüştür. Bunun sebeplerinden bazıları öğrencilerin farklı lezzetlere kapalı olmaları, kendi yemek kültürlerini korumak istemeleri ve aile beslenme kalıplarını devam ettirmeleri şeklinde yorumlanabilir. Diğer taraftan yabancı öğrenciler yeme-içme konusunda bilinmedik yiyeceklere temkinli yaklaşmışlardır. Yabancı öğrencilerin boş zamanları ise, çoğunlukla ana seyahat sebeplerini de oluşturan deniz, kültür/tarih/gastronomi, gezi ve eğlence temelli olmuştur. Literatür incelendiğinde yabancı öğrencilerin seyahatlerinde katıldıkları boş zaman değerlendirme etkinlikleri gezip görme (Field, 1999; Kim ve Jogaratnam, 2003), doğal çekiciliklere ziyaret ve gezip görme (Davidson vd., 2010; Hughes vd., 2015), kültür/tarih gezileri (Drozdowska ve Duda-Seifert, 2014), doğal turistik yerleri ziyaret etmek ve gezmek (King ve Gardiner, 2015) olarak ifade etmişlerdir. Yazarların eğitim turistlerinin turistik davranışları incelemesinde ifade ettikleri ortak noktalara bakılırsa, öğrencilerin seyahat davranışlarındaki tercihleri ülkelere göre değişiklik gösterse de yüzdesel ifadelerden ziyade az ya da çok tercih edilmelerine bakılmaksızın, konaklama tercihlerinde otel/motel, arkadaş/akraba ile birlikte kalmak ve hostel, ulaşım tercihlerinde otobüs, tren ve uçak, yeme-içme tercihlerinde ulusal yemek tarzı ile market alışverişleriyle birlikte kendi hazırladıkları yemekler ve boş zaman değerlendirme tercihlerinde ise kültür, eğlence gezileri ile doğa, macera, spor başlığı altındaki etkinliklere katılım şeklinde göze çarpmaktadır. Diğer taraftan eğitim turistlerinin seyahat davranışlarını, eğitim amacıyla bulunulan ülkedeki turistik alt yapı ve tesisler de şekillendirmiştir.

Hipotez testleri sonucunda konaklama tesisi tercihleri ile cinsiyet, turistik seyahatlerin süresi ile milliyet, seyahat partneri tercihi ile milliyet arasında kurulan hipotez testi başlıklarında literatürdeki mevcut bilgi reddedilmiştir. Yeni bilgi konaklama tesisi tercihi ile cinsiyet değişkeni arasında, turistik seyahatlerin süresi ile milliyet değişkeni arasında ve seyahat partneri tercihi ile milliyet değişkeni arasında bir ilişki bulunmadığı şeklindedir. Konaklama tesisi tercihi ile milliyet, konaklama tesisi tercihi ile eğitim programı seviyesi, konaklama tesisi tercihi ile gelir miktarı, yeme-içme tercihi ile milliyet, tatili etkileyen temel motivasyon faktörü ile milliyet, tatili etkileyen temel motivasyon faktörü ile gelir miktarı, turistik seyahatlerdeki harcama miktarı ile milliyet başlıklarında ise literatürdeki bilgi reddedilememiştir. Reddedilemeyen hipotezlerde literatürdeki bilgilerin geçerliliğini korumaya devam etmektedir.

Mevcut çalışmada sağlanan cinsiyet, milliyet, eğitim programı seviyesi ve gelir miktarı temelli ayrıntılı analiz, uluslararası eğitim ile turizm endüstrisinin temel dört bileşeni (konaklama, seyahat, yeme-içme ve rekreasyon) arasındaki kesişmenin bir yönünü anlamada yardımcı olacaktır. Sonuçlar, turizm endüstrisinin uluslararası öğrencileri homojen bir kategori olarak değil, birçok alt gruptan oluşan heterojen bir piyasa olarak görülmesi ve potansiyel bir seyahat pazarı olarak değerlendirmeyi hak eden ayırt edici özelliklere sahip bir topluluk oluşturduğunu göstermektedir. Seyahat davranışlarının cinsiyete, milliyete, eğitim programı seviyesine ve gelir

miktarına göre farklılık gösterdiğine dair kanıtlar sunarak uluslararası öğrencilerin seyahat etkinlikleri hakkında somut bir çıktı oluşturmuştur.

Bu çalışma, eğitim turistlerinin konaklama türlerinde en çok hotel/motel tercih etmelerine karşılık pansiyon tipinde oda/kahvaltı seçeneği en fazla kalışın gerçekleştirildiği konaklama tipini oluşturmuştur. Diğer taraftan tercih edilen hostel ve pansiyon konaklama türünün diğer ekonomik konaklama seçeneklerini oluşturduğunu göstermektedir. Eğitim turistlerinin yapmış oldukları turistik seyahatlerinde altı gecedan fazla konaklama yapma ya da dört ile altı gece arasında konaklama yaparak bu aralıklarda daha fazla seyahat etme eğiliminde olduğunu göstermiştir. Bu açıdan bakıldığında açıklanan konuların daha ayrıntılı bir şekilde araştırılmasını, turizm endüstrisine bu pazar potansiyelinden faydalanmak istiyorsa, farklı gruplamalara uygun konaklama türlerinin ve paketlerin geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir. Seyahatlerde otobüs ve uçağın en fazla tercih edilen ulaşım aracı olduğu dikkat çekicidir. Bu tür yatırımlar, tercih edilen araçlarda seyahat paketleme düzenlemelerinin yapılmasına bir vurgu yapmaktadır. Ayrıca turizmin konaklama ve seyahat bileşenlerine ek olarak eğitim turistlerinin tatillerini etkileyen deniz, kültür/tarih/gastronomi ve gezi motivasyon faktörleri dikkate alındığında turizm ve eğitim endüstrileri arasında işbirliği yapılarak bu tür seyahat motivasyonlarından yararlanılabilir ve seyahat faaliyetlerini bu yapılar ile çekici ürün önerileri şekline dönüştürerek, seyahat faaliyetlerini artırma ve öğrencileri zaman ve para harcamaları için motive etme olanağı sunulabilir. Sonuç olarak bazı seyahat tercihlerinin katılımcı alt gruplarda (cinsiyet, eğitim programı seviyesi ve gelir miktarı) anlamlı ilişkiler ve farklılıklar bulunmamasına rağmen, elde edilen bulgular milliyet temelli gruplaşmalara yönelik ayrı paketler geliştirmeye cesaret vermektedir. Ancak, çoğu uluslararası öğrencinin de seyahat etmek için Türkiye’de seyahat paketleme düzenlemeleri olmadan da turistik seyahatler gerçekleştirmeye hevesli oldukları hali hazırda yapmış oldukları turistik seyahatlerden de açıkça görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında Türkiye içindeki öğrenciler arasında seyahat etme eğilimi, hazır ve büyümekte olan bir turizm piyasası olasılığı sunmaktadır.

TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Uluslararası öğrenci yolculuğunda büyümenin devam etmesi ve daha kişiselleştirilmiş davranışlara doğru evrim geçirmesi, bunun yanı sıra gençlik seyahatleri ve uluslararası eğitimin yaygınlaşmasıyla desteklenmesi gelecekteki araştırma boşlukları ve fırsatlarının bir göstergesidir. Gençlik turizmi kapsamında ele alınan eğitim turizminin tüm yıla yayılması ve daha az bir ekonomik yatırım gerektirmesi ve gençlerin enerji ve motivasyonlarının yüksek olmasının pozitif etki yaratması açısından bakıldığında, Türkiye’nin üzerinde durması gereken önemli bir turizm çeşidi olarak önem arz etmektedir. Gençlerin eğitim amacıyla gittikleri ülkelerde seyahat davranışlarını kapsayan birçok araştırma yapılmıştır. Ancak Türkiye’de bu konu ile ilgili yapılmış Turizm açısından çok fazla araştırmayla karşılaşılmamıştır. Eğitim turistlerinin büyümeye devam edeceği beklentisi göz önüne alındığında, seyahat davranışlarının incelenmesi gelecekteki potansiyel turist olan mevcut uluslararası öğrencilerin Türkiye’ye çekilmesi ve Türkiye’nin bu açıdan pazarlanabilir olması üzerinde durulması ve bu konuyla ilgili daha fazla araştırma yapılması gerektiğini göstermektedir. Bu tür araştırmalar, hedef pazarlamacılar ve planlılara, eğitim turistlerinin tatil amaçlı seyahat görüntüsünü sağlayabilir. Tüm bunların yanı sıra, eğitim turizmi pazarında rekabet gücünü korumaya çalışan ürün ve destinasyon sağlayıcıları, seyahat deneyimlerini çeşitlendirmek ve daha özel uyarlanmış deneyimler sunmak için bir çaba göstermelidirler. Ayrıca, bu pazardaki turizm operatörleri ve yöneticileri, uluslararası öğrencilerin seyahat ihtiyaçlarını karşılamak için altyapı sağlama ve ticaret uygulamalarını değiştirme zorunluluğu ile de karşılaşabilirler. Diğer taraftan mevcut

çalışma Ankara'daki yabancı öğrencilerin seyahat davranışlarını incelemiştir. Bu açıdan bakıldığında literatüre katkı sağlaması açısından gelecekte yapılacak çalışmalar, Türkiye'nin farklı şehirlerinde eğitim amacıyla bulunan yabancı öğrencilerin seyahat davranışlarını incelemeye yönelik olabilir.

KAYNAKÇA

Bardgett, L. (2000). *The Tourism Industry Economic Policy and Statistics*. (Research paper 00/66 Economic Policy and Statistics Section) House of Commons Library. Derby Gate London.

Bodger, D. (1998). Leisure, Learning and Travel, *Journal of Physical Education, Research and Dance*, 69(4): 28-31.

Bywater, M. (1993). Market Segments: The Youth and Student Travel Market, *Travel & Tourism Analyst*, 3: 35-49.

Carr, N. (1998). The Young Tourist: A Case of Neglected Research, *Progress in Tourism and Hospitality Research*, 4(4): 307-318.

Carr, N. (2003). University and College Students' Tourism. (Eds) Ritchie, B. W., Carr, N. and Cooper, C.: *Managing Educational Tourism* In (pp. 181-225) Clevedon: Channel View Publications.

Collins, F. L. (2010). International Students as Urban Agents: International Education and Urban Transformation in Auckland, New Zealand. *Geoforum*, 41: 940-950.

Davidson, M., Wilkins, H., King, B., Hobson, P., Craig-Smith, S. and Gardiner, S. (2010). International Education Visitation- Tourism Opportunities, *CRC for Sustainable Tourism Pty Ltd*. <https://www.researchgate.net> [Erişim Tarihi: 09.12.2016].

Drozdowska, M. and Duda-Seifert, M. (2014). Preferences of Erasmus Students Concerning Culinary Tourism, *Current Issues of Tourism Research*, 1: 25-37.

Field, A. M. (1999). The College Student Market Segment: A Comparative Study of Travel Behaviors of International and Domestic Students at a Southeastern University, *Journal of Travel Research*, 37(4): 375-381.

Gardiner, S., King, B. and Wilkins, H. (2013). The Travel Behaviours of International Students: Nationality-Based Constraints and Opportunities, *Journal of Vacation Marketing*, 19(4): 287-299.

Glover, P. (2011). International Students: Linking Education and Travel, *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 28: 180-195.

Gülcan, B. (2009). Turizmin Disipliner Evrimi, *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1): 186-206.

Huang, R. and Tian, X. (2013). An Investigation of Travel Behavior of Chinese International Students in the UK, *Journal of China Tourism Research*, 9(3): 277-291.

Ipk international. (2013/2014). ITB World Travel Trends Report December (2013/2014). The world's Leading Travel Trade Show. <http://www.itbberlin.de> [Erişim Tarihi: 05.03.2017].

Ipk international, (2016/2017). ITB World Travel Trends Report (2016/2017). The World's Leading Travel Trade Show. <https://www.itb-berlin.de> [Erişim Tarihi: 21.02.2018].

Kemp, S., Madden, G. and Simpson, M. (1998). Emerging Australian Education Markets: A Discrete Choice Model of Taiwanese and Indonesian Student Intended Study Destination, *Education Economics*, 6(2): 159-169.

- Kıroğlu, K., Kesten, A. ve Elma, C. (2010). Türkiye’de Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Lisans Öğrencilerinin Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Sorunları, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2): 26-39.
- Kim, K. and Jogaratnam, G. (2003). Activity Preferences of Asian International and Domestic American University Students: An Alternative Basis for Segmentation, *Journal of Vacation Marketing*, 9(3): 260-270.
- King, B. and Gardiner, S. (2015). Chinese International Students. An Avant-Garde of Independent Travellers?, *International Journal of Tourism Research*, 17(2): 130-139.
- Lantai, T. and Mei, X. Y. (2017). Travel Behaviour of Mainland Chinese International Students in Norway, *Anatolia: An International Journal of Tourism and Hospitality Research*, 28(3): 394-403.
- Moisâ, C. O. (2010). Aspects of the Youth Travel Demand, *Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica*, 12(2): 575-582.
- Novelli, M. (2005). *Niche Tourism: Contemporary Issues, Trends and Cases*. Routledge.
- OECD. (2013). Education at a glance, OECD Indicators, Paris. <http://www.oecd-ilibrary.org> [Erişim Tarihi: 25.01.2017].
- OECD. (2014). <http://www.oecd.org> [Erişim Tarihi: 14.02.2018].
- OECD. (2018). Education at glance. OECD Indicators. www.oecd.org [Erişim Tarihi: 11.02.2018].
- OECD. (2019). Education at glance. OECD Indicators. <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/f8d7880d-en.pdf?expires=1590518721&id=id&accname=guest&checksum=D67413457BEDB50B22FF9CF7B7707944> (E.T. 26.05.2020) > [Erişim Tarihi: 26.05.2020].
- Oral, S. (1992). Türkiye’de Gençlik Turizmi ve Geliştirilmesi (Sorunlar-Öneriler). *Gençlik Turizmi Konferansı*, Ankara: Turizm Bakanlığı, ss:125-134.
- Pyvis, D. and Chapman, A. (2007). Why University Students Choose an International Education: A Case Study in Malaysia, *International Journal of Educational Development*, 27: 235-246.
- Richards, G. and Wilson, J. (2003). *New Horizons in Independent Youth and Student Travel*. Amsterdam: International Student Travel Confederation (ISTC), September.
- Richards, G. and Wilson, J. (2005). Youth Tourism: Finally Coming of Age? (Eds) Novelli, M.: *Niche Tourism: Contemporary Issues, Trends and Cases* In (pp. 39-46). Oxford: Routledge.
- Richards, G. (2015). The New Global Nomads: Youth Travel in a Globalizing World, *Tourism Recreation Research*, 40(3): 340-352.
- Ritchie, B., Carr, N. and Cooper, C. (2003). *Managing Educational Tourism*. Clevedon, UK: Channel View Publication.
- Son, A. and Pearce, P. (2005). Multi-Faceted Image Assessment: International Students’ Views of Australia as a Tourist Destination, *Journal of Travel and Tourism Marketing*, 18(4): 21-35.
- Toskay, T. (1989). *Turizm Olayına Genel Yaklaşım*. İstanbul: Der Yayınları.
- TÜİK. (2019). Çıkış Yapan Ziyaretçiler ve Vatandaş Araştırmaları. <http://www.tuik.gov.tr/PreTabloArama.do> [Erişim Tarihi: 27.03.2019].
- TÜİK. (2020). Çıkış Yapan Ziyaretçiler Anketi. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33669> [Erişim Tarihi: 08.02.2020].

- UNESCO. (2009). Global Education Digest: New data Reveal a Shifting Landscape of Student Mobility. page: 250. www.uis.unesco.org> [Erişim Tarihi: 18.12.2016].
- UNESCO. (2020). Uluslararası Öğrenci Pazarında En İyi 10 Ülke. <http://uis.unesco.org/en/uis-student-flow>> [Erişim Tarihi: 27.05.2017].
- UNWTO. (2005). Tourism Market Trends. page: 103. <http://www.e-unwto.org>> [Erişim Tarihi: 06.01.2017].
- UNWTO. (2011). The Power of Youth Travel. *World Tourism Organisation, Affiliate members report: Volume Two*, page: 6. <http://cf.cdn.unwto.org>> [Erişim Tarihi: 18.03.2017].
- UNWTO. (2016, March). Global Report on The Power of Youth Travel. *Madrid: World Tourism Organisation, Affiliate Members Report*: page: 10,11, 23. Volume Thirteen. <https://www.wysetc.org>> [Erişim Tarihi: 18.03.2017].
- Varasteh, H., Marzuki, A. and Rasoolimanesh, S. M. (2015). Factors Affecting International Students' Travel Behavior, *Journal of Vacation Marketing*, 21(2): 131-149.
- Yamane, T. (2001). *Temel Örnekleme Yöntemleri*. (Çeviren Esin, A., Bakır, M. A., Aydın C. ve Gürbüzselsel, E.). İstanbul: Literatür Yayıncılık.
- YÖK. (2017). Yabancı Öğrencilere İlişkin Yönetmelik. <http://www.yok.gov.tr>> [Erişim Tarihi: 27.01.2017].
- YÖK. (2020). Türkiye'deki Yabancı Öğrenci Sayıları. <https://istatistik.yok.gov.tr/>> [Erişim Tarihi: 08.02.2020].
- Yurdakul, F. ve Özgencil, G. (2016). Türkiye'deki Turizm Gelirinin Belirleyicileri ve Alternatif Turizm Gelirlerinin Önemi, (Editör) Güncü, A., Güneş, E., Alagöz, G., Fırat, M. Ç., Canbaba İ. E. ve Başar, B. *I. Ulusal Alternatif Turizm Kongresi Bildiri Kitabı* içinde (ss.76-88). Erzincan.